

Osakeyhtiömuotoisen maatilán rahoitus

Osakeyhtiö voi rahoittaa toimintaansa kolmella tavalla. Yhtiön osakkaat sijoittavat omaa pääomaa yhtiöön, yhtiö rahoittaa toimintaansa voittovaroillaan ja yhtiö lainaa vierasta pääomaa markkinoilta.

■ Juhani Paavilainen

Osakeyhtiön oma pääoma jakautuu sidottuun ja vapaaseen pääomaan. Sidottua omaa pääomaa ovat yhtiön osakepääoma sekä erilaiset rahastot. Ne on tarkoitettu pysyviksi sijoituksiksi. Loppuosa on vapaata omaa pääomaa. Siihen kuuluvat tilikausien voitot ja sijoitetun vapaan pääoman rahasto (SVOP).

Kun esimerkiksi maatila muutetaan osakeyhtiömuotoon, sille muodostetaan alkava tase (KM 1/2009). Siirrettävän omaisuuden ja velkojen erotus on ns. nettoapportti. Tämä nettoapportti on esimerkiksi 200 000 €. Tämä sijoitus jaetaan kahteen osaan, jolloin osakepääomaksi merkitään esimerkiksi 50 000 € ja loput 150 000 € merkitään SVOP-rahastoon (ks. viereinen laatikko). Koska SVOP-rahastosijoitus on syntynyt pääomasijoituksena, se voidaan palauttaa, jolloin siitä ei veroteta osinkona.

Voitto ja sen "lipastointi"

Yhtiön tehdessä voittoa, yhtiökokous päättää tämän voiton käytöstä. Perinteisesti voitto jaetaan omistajille osinkoina, mutta se voidaan jättää kokonaan tai osin yhtiöön. Hallituksen esitys yhteisöverokannan laskusta tähtää juuri tähän. Yrittäjille on usein järkevää maksaa palkkaa verovapaan osingon lisäksi, jolloin loppuosa voitosta voidaan jättää yhtiöön.

Osakeyhtiö maksaa voitostaan veroa tänä vuonna 24,5 %

ja mahdollisesti ensi vuonna 20 %. Tämä on merkittävä etu osakeyhtiömuodossa toimiville maataloilta tulevia pääomantarpeita varten. Suurin haaste tässä on itse voiton tekeminen.

Oman pääoman menettäminen

Osakeyhtiön on varjeltava omaa pääomaa sen menettämislähteenä. Jos yhtiö tekeekin tappiota, tappio vähennetään ensin voittovaroista, sitten SVOP-rahastosijoituksista ja lopulta osakepääomasta. Kun yhtiön hallitus havaitsee, että yhtiön oma pääoma on menetetty, on hallituksen viipymättä tehtävä tästä ilmoitus kaupparekisteriin. Tästä ilmoituksesta seuraa, että tavarantoimittajat kiristävät maksuehtojaan ja lainansaanti pankista vaikeutuu ja kallistuu.

Oman pääoman menettäminen johtuu usein siitä, että toiminnan kannattavuus on tappiollista. Osakeyhtiö ei voi piilotella tulostaan ja toisaalta tappioitaan. Suoriteperusteinen tilinpäätös pakottaa antamaan oikean kuvan yhtiön taloudellisesta tilanteesta. Hallituksen tehtävä onkin palauttaa yhtiön kannattavuus. Jos on ilmeistä, ettei tämä riitä, sitten käydään omistajien kukkarolla ja pyydetään lisää oman pääoman sijoituksia.

Kun perustetaan useamman maatilán yhteinen "Maito Oy" (KM 3/2013), se joutuu rahoittamaan investoinnit, hankimaan kaikki kotieläimet ja

rahoittamaan toiminnan juoksevia menoja käyttöpääomallaan. Jos yhtiöllä on hallussaan yli kolme hehtaaria peltoa, sitä verotetaan maatalouden osalta maatalouden tuloverolain (MVL) mukaan.

MVL:ssä on pakottava säännös, että esimerkiksi eläinten hankintamenot vähennetään maksuperusteisesti sinä vuonna, kun ne on maksettu, vaikka lehmät olisivat tuottamassa maitoa seuraavat 3–5 vuotta. Tämä aiheuttaa yhdessä muiden hankintojen kanssa huomattavat tappiot aloitusvuosina ja samalla oman pääoman menettämisaaran.

Tämän takia yhtiön tilinpäätös on syytä laatia suoriteperusteisena ja lehmien ja hiehojen hankinnat sekä kasvatusmenot kirjataan suoraan taseeseen ja eläimistä ryhdytään tekemään poistoja. Näin saadaan yhtiön virallisessa tilinpäätöksessä oma pääoma pysymään positiivisena, ja menettely antaa oikeamman kuvan yhtiön taloudellisesta tilanteesta (KILA 2012/1894).

Pääomalaina

Toinen tapa sijoittaa rahaa yhtiöön on pääomalaina. Kun perustetaan usean maatilán

kotieläintaloutta harjoittava osakeyhtiö, jossa osakas myy tuotantoeläimet yhtiölle, kirjataan osakkaan maatilalta ostetut eläimet ensin yhtiön taseessa ostovelaksi ja tämän jälkeen tämä ostovelka arvonnalisäveroineen muutetaan pääomalainaksi. Samalla kotieläinten myyntitulot tuloutuvat maatilán verotukseen, vaikka rahaliikenne tapahtuu vasta usean vuoden päästä. Velkasuhde on osakkaan ja yhtiön välinen.

Pääomalainalle maksetaan tavallisesti korkoa ja se voidaan maksaa takaisin vapaan oman pääoman puitteissa. Yhtiö ei anna lainalle vakuutta ja se on muita velkojia heikommassa asemassa konkurssitilanteessa. Pääomalaina merkitään yhtiön taseessa vieraaseen pääomaan. Kun yhtiötä uhkaa oman pääoman menetys, saadaan pääomalaina lukea osaksi omaa pääomaa.

SVOP vs pääomalaina

SVOP-rahastosijoitus on koroton, se voidaan maksaa takaisin. Se lisää oman pääoman määrää eli osakkeen matemaattista arvoa, josta voidaan nykyisin jakaa verovapaata osinkoa ja

TASE, VASTATTAVAA	
OMA PÄÄOMA	
Osakepääoma	50 000
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto SVOP	150 000
Tilikauden tappio	- 70 000
Oma pääoma yhteensä	130 000
VIERAS PÄÄOMA	
Pitkäaikainen	
Pääomalainat	200 000
Pankkilainat	1 100 000
Lyhytaikainen	
Ostovelat	50 000
Vieras pääoma yhteensä	1 350 000
Tase yhteensä	1 480 000

Osakeyhtiömuotoisen maatilán rahoitus on taseessa Vastattavaa-puolella.

tulevaisuudessa lievemmin verotettavaa (7,5 % tai 8 %) osinkoa.

Pääomailaina on puolestaan useimmiten korollista ja laina on takaisin maksettavissa. Pääomailaina merkitään yhtiön vieraaseen pääomaan, joten se ei lisää yhtiön nettovarallisuutta.

Osakaslaina

Usein pääomailaina ja osakaslaina sekoitetaan keskenään.

Osakaslaina on osakkaan tai hänen perheenjäsenensä saama lainaa yhtiöltä. Osakaslaina on lainansaajan veronalaista pääomatulua, jos lainansaaja tai hänen perheenjäsenensä omistavat yhdessä tai erikseen vähintään 10 prosenttia yhtiön osakkeista.

Lainansaaja voi saada maksamansa pääomaveron takaisin, kun hän maksaa osakaslainan takaisin viiden vuoden sisällä. Jos tämä 5 vuoden määräaika ylittyy, on pääomailaina edelleen maksettava, mutta pääomaveron määrää ei saa takaisin.

Osakaslainat ilmoitetaan lainansaajan henkilökohtaisessa veroilmoituksessa. Henkilökohtaisten menojen rahoittaminen osakaslainalla on kallista. Tavallisesti tähän tilanteeseen joudutaan, kun yhtiön tililtä tai luottokortilta maksetaan henkilökohtaisia menoja. Jos näitä varoja ei palauteta yhtiölle ennen tilikauden päättymisestä, näistä muodostetaan tilinpäätöstä tehtäessä osakaslaina.

Pääomatuloksi luetusta lainasta ei tarvitse periä korkoa. Jos osakaslainan ottaa ja maksaa takaisin saman tilikauden aikana, on lainalle maksettava korkoa.

Jos käy niin, että verot on maksettu ja viisi vuotta on kulunut umpeen, herää ajatus, että olkoon osakaslaina täältä ikuisuuteen. Verottaja huomaa josakin vaiheessa asian ja toteaa, ettei yrittäjällä ole tarkoituksaan maksaa lainaa takaisin. Tällöin osakaslaina katsotaan peiteltyksi osingonjaoksi. Osakaslainan verotus puretaan ja tilalle määrätään tätä paljon korkeampi ansiotulona verotettava peitelty osingonjako.

Vieras pääoma

Osakeyhtiön vieraalla pääomalla tarkoitetaan yhtiön ottamaa velkarahoitusta. Vieras pääoma voidaan ottaa joko yhtiön omilta osakkeenomistajilta kuten edellä tai ulkopuolisilta toimijoilta kuten pankeilta.

Tavallisesti pankki vaatii vakuuden myöntämilleen lainoille. Yhtiö antaa esimerkiksi kiinnevakuuden tai muun vakuuden lainan myöntäjälle. Usein yhtiön omat vakuudet eivät riitä, vaan pankki vaatii osakkailta rajatun vakuuden.

Yhtiö rahoittaa toimintaa myös lyhytaikaisella velalla. Nämä ovat tyypillisesti normaaleja ostolaskuja, maksamattomia veroja ja sotumaksuja, jotka odottavat eräpäivää. Osakkaan maatilalta ostetut eläimet ja pelon vuokrat voidaan jättää odottamaan yhtiön maksuvalmiuden parantumista. Osakkaan maatilalla on syytä laskuttaa nämä erät normaalisti yhtiön tilikauden aikana. Kun yhtiö maksaa laskun, tuloutuu se maatilallaan verotukseen maksuvuonna.

Pitkäaikaisten (yli vuoden) ostovelkojen suhteen on syytä neuvotella asiasta tilintarkastajan kanssa ja miettiä muutetaanko ne pääomailainaksi yhtiön hallituksen päätöksellä.

Paremmat rahoitusmahdollisuudet

Osakeyhtiömuotoisella maatilalla on mahdollisuus rahoittaa tulevia investointeja etukäteen jättämällä voittovaroja yhtiöön. Tämä parantaa yhtiön vakavaraisuutta ja helpottaa lainansaantia. Investoinnin jälkeen yhtiön on helpompi maksaa pelon ja eläinten ostoon ja käyttöpääomaksi otettuja (ei poistoja) lainojaan pois yhtiön voittovaroilla.

Tuloksen kertyminen kertoo myös kannattavasta liiketoiminnasta ja osakkaiden halusta kehittää liiketoimintaan pitkäjänteisesti. □

Kirjoittaja toimii yritysasiantuntijana ProAgria Pohjois-Savossa.

KMVET

UUSIMMASSA NUMEROSSA

- Testissä vasikoiden juottoautomaatit
- Kannattavuutta lehmien keski-ikää jatkamalla
- Raatojen oikea säilytys on osa tautisuojaaja
- Yhdistelmätila luomussa

*Kotieläinten
terveyden-
hoidon
erikoislehti*

Kestotilaaajana saat 7 lehteä vuodessa 82,60 euron hintaan.

Lisäksi saat kestotilaaajana tämän vuoden aikana KMVETin viime vuoden vuosikerta-CD-ROMin ja yhden ammattikirjan.

Tilaa KMVET!

puhelin (09) 156 665 tai
www.otavamedia.fi/asiakaspalvelu